PROCES

generale

ZALTBOMMEL

7.4

Ministerie van Verkeer en Waterstaat

Rijkswaterstaat

Het College van Burgemeester en Wethouders
van de gemeente Neerijnen
Postbus 30
4180 BA WAARDENBURG

Gemeente Neerijnen
ingekomen 14 JAN. 2003
Registratienummer: 03/65
status: SPOED PROCEDURE V&A

Contactpersoon
F.S. Terpstra
Datum
13 januari 2003
Ons kenmerk
RVJ 239
Onderwerp
Zienswijze Rijkswaterstaat monumentenaanvraag Oude Bommelse brug.

Doorkiesnummer
(026) 368 87 17
Bijlage(n)
-
Uw kenmerk
UITVR02-3904
Datum verzending
13 JAN 2003

Geacht college,

In het kader van het verzoek van de Stichting Boogbrug Vianen tot aanwijzing van de Oude Bommelse brug tot Rijksmonument, geef ik hierbij onderstaand schriftelijk mijn zienswijze.

Zienswijze

1. In de planstudiefase is zorgvuldig afgewogen of de oude brug kon worden behouden. In relatie tot het zoeken van een oplossing voor verkeersproblematiek, is vanuit technisch oogpunt behoud niet haalbaar gebleken. Daarbij is afgewogen dat de waarde van de brug niet zodanig was dat de brug fysiek behouden moest blijven.

2. De A2 vormt één van de hoofdverkeersaders van Nederland. Op basis van verkeersprognoses is reeds in de planstudiefase voor de aanleg van de Martinus Nijhoff-brug naar voren gekomen dat de aanleg van een tweede brug in de toekomst noodzakelijk zal zijn. Bij het gekozen landschappelijk en verkeerskundig ontwerp van de Martinus Nijhoff-brug is met dit gegeven rekening gehouden. In dat ontwerp is de tweede brug geprojecteerd op de locatie van de huidige Oude Bommelse brug. Behoud van de brug levert een spanning op met de eerder gekozen oplossing. De nieuwe brug is zodanig gepositioneerd dat de A2 buiten de geluidscirkels van Zaltbommel blijft. Het realiseren van een tweede brug aan de andere kant van de Martinus Nijhoff-brug stuit op geluidstechnische bezwaren.

Directie Oost Nederland
Postbus 9070, 6800 ED Arnhem
Gildemeestersplein 1, 6826 LL Arnhem

Telefoon (026) 368 89 11
Fax (026) 363 48 97
E-mail info@don.rws.minvenw.nl

3. Er zijn reeds door beide gemeenten sloopvergunningen verleend die onherroepelijk zijn. Als vergunninghouder vertrouw ik erop dat daarbij tevens door beide gemeenten een oordeel is geveld over de vermeende monumentale waarde van de brug in relatie tot de sloopaanvraag. Hoewel het voeren van een discussie over de cultuurhistorische waarde van bruggen in algemene zin door ons als waardevol wordt ervaren, komt deze discussie in deze situatie uit oogpunt van rechtszekerheid mij als laat voor.

4. Ik verwacht dat een door de stichting Boogbrug Vianen beoogde nieuwe functie voor de brug zijn impact zal hebben op de woonkern Waardenburg. De aansluiting van de oude brug op het wegennet is reeds opgeheven. De geluidsschermen langs de A2 ter hoogte van Waardenburg staan reeds op de plaats anticiperend op de tweede nieuwe brug. Dit maakt ontsluiting van de oude brug voor bepaalde functies erg moeilijk.

5. Een situatie waarin de brug behouden blijft, doet in mijn ogen tevens afbreuk aan de nagestreefde landschappelijke beeldkwaliteit. Het architectonisch ontwerp van de nieuwe brug is immers toegesneden op het uitgangspunt dat de Oude Bommelse brug zou worden gesloopt.

6. Daar komt bij dat door de ligging van de Oude Bommelse brug tussen de Martinus Nijhoff-brug en de spoorbrug de potentiële beleving van de vermeende monumentale waarden in belangrijke mate wordt beperkt.

7. De vermeende cultuurhistorische waarde van de 12 bruggen die zijn aangelegd in het kader van het wegenverkeersplan 1927 is in mijn ogen enkel en alleen in samenhang te beleven. Nu dit fysiek niet mogelijk is, levert het behoud van de Oude Bommelse brug hier geen extra bijdrage aan.

8. Daarbij zijn er in mijn ogen goede andere mogelijkheden om de door de stichting vermeende cultuurhistorische waarde van de brug in relatie tot de geschiedenis van het wegennet te benadrukken. Ik denk hierbij aan het beschikbaar stellen van kennis en materiaal aan de Nederlandse Bruggen Stichting. Dit draagt in mijn ogen bij aan een goede manier van behoud van kennis en geeft zo nodig de mogelijkheid tot het tentoonstellen van de beschikbare kennis en materiaal over de bouw, functioneren en uiterlijk van de Oude Bommelse brug.

9. Daarbij geldt dat de naastliggende, in functie blijvende spoorbrug in mijn ogen in vergelijking met de Oude Bommelse brug een nagenoeg gelijke cultuurhistorische waarde vertegenwoordigt. Beide aanbruggen zijn identiek en kennen een sterk repeterend karakter. Het in de toekomst in functie houden van de spoorbrug is voorgenomen: door vervanging van het rijdek ter plaatse is het mogelijk ook in de toekomst deze brug te laten functioneren in relatie met de daartoe gestelde verkeerstechnische en milieutechnische uitgangspunten.

10. De jaarlijkse blijvende kosten van onderhoud en herstel zijn in relatie tot de eenmalige sloopkosten hoog. Een eerste indicatie van de investeringskosten om de brug weer een functie te geven, bedraagt € 3.500.000,00. Hierbij geldt een afschrijvingstermijn van 15 jaar. Voor Rijkswaterstaat heeft de brug haar functie verloren. Bij het handhaven van de brug zal het beheer van deze brug overgedragen worden.

11. Tenslotte nog een opmerking in het kader van de veiligheid van het scheepvaartverkeer en het beleid voor Ruimte voor de Rivier: Handhaving van de oude brug levert uit oogpunt van de verkeersveiligheid, doorstroming van het verkeer en toezicht extra belemmeringen op. Om de veiligheid en het zicht van het sterk toegenomen scheepvaartverkeer te vergroten is ervoor gekozen de oude brug te vervangen en een nieuwe brug te bouwen zonder middenpijler. Hierdoor ontstaat minder gevaar voor de schepen en neemt het radarzicht van schepen toe.

12. Sloop van de oude brug heeft ook een gunstige uitwerking op de ruimte die de rivier krijgt in het winterbed bij hoogwater.

Hoogachtend,
DE MINISTER VAN VERKEER EN WATERSTAAT,
namens deze,
DE HOOFDINGENIEUR-DIRECTEUR,
namens deze,
het plaatsvervangend hoofd van de afdeling
Juridische Zaken en Bestuur,

mr. R.C. Hoogewerff-Schiotz

Sector Ruimtelijke Zaken

gemeente
Zaltbommel

Uw brief van:
Uw kenmerk:
Ons kenmerk: RZ - BOMI inr 024832
Onderwerp: vervolg procedure advies aanwijzing tot monument
Oude verkeersbrug over de Waal bij Zaltbommel

INSPRAAK RAAD
Gem. Zaltbommel

Stichting Boogbrug Vianen
T.a.v. de heer W.J. van Sijl
p.a. Walkade 15
3401 DR IJSSELSTEIN

Postbus 10.002
5300 DA Zaltbommel
Telefoon: 0418-681 681
Fax: 0418-644 645
E-mail: info@zaltbommel.nl
Bankrelatie:
BNG 28.50.81.616
Postbank 850.372

Zaltbommel, - 6 FEB. 2003

Geachte heer Van Sijl

In vervolg op de eerder toezeggingen, gedaan bij de hoorzitting voor de aanvraag bescherming Waalbrug, gehouden op donderdag 12 december 2002, delen wij u het volgende mede.

De behandeling van de advies aanvraag, ingebracht door de Rijksdienst voor de Monumentenzorg, tot bescherming van de oude verkeersbrug over de Waal bij Zaltbommel is, met de daarbij behorende stukken van de hoorzitting, de zienswijze van de belanghebbende en het advies van de gemeentelijke monumentencommissie, in het college van burgemeester en wethouders behandeld.

Het college voorstel, aan de raad, is de Rijksdienst voor de monumentenzorg te adviseren dat de gemeente bescherming van de oude verkeersbrug over de Waal ongewenst acht vanwege de milieutechnische en ruimtelijke consequenties die het besluit tot bescherming met zich meebrengt bij verbreding van de A2 in de toekomst.

Dit voorstel wordt behandeld in de commissie Ruimtelijke Zaken van 19 februari 2003.
Deze vergadering is openbaar en kan door u worden bijgewoond. De vergadering zal gehouden worden in het Stadhuis, Markt 10-12 in Zaltbommel. Verwacht tijdstip van behandeling is (omstreeks) 19.45 uur.
Indien u tijdens deze vergadering gebruik wilt maken van het spreekrecht dient u dat uiterlijk 12 februari '03 kenbaar te maken bij de sectorsecretaresse, mevr. F.A. van Boggelen. tel. 0418 – 644 661
In de raadsvergadering van 13 maart 2003, zal de raad een definitief standpunt innemen.
Wij hopen u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS VAN ZALTBOMMEL
Namens dezen,
het hoofd van de Sector Ruimtelijke Zaken

C. Dalhuisen

Bijlagen:
Afschriften: RZ
Voor inlichtingen: J.Raes

Agenda punt 7

IJsselstein, 19 februari 2003

voordracht commissie Ruimtelijke Ordening

Gemeente Zaltbommel

Geachte commissieleden,

75 jaar geleden werd bij Koninklijk Besluit het Rijkswegenplan 1927 aangenomen: een revolutionair, visionair en een uiterst ambitieus plan. Het Rijkswegenplan 1927 moest er voor zorgen dat de grote steden werden verbonden middels goede en doorgaande wegen. Hiervoor dienden oude wegen te worden verbreed en nieuwe wegen te worden aangelegd. Om de brede Hollandse rivieren te kruisen werden 12 nieuwe grote bruggen gepland. Een speciaal daarvoor opgericht bruggenbureau kreeg opdracht de bruggen te ontwerpen en te realiseren: een uiterst omvangrijk project van nationale en internationale waarde. De Waalbrug bij Zaltbommel werd in 1933 als vierde in de reeks van 12 door de minister geopend. Tien jaar later kwam de 12e brug gereed en was het **samenhangend complex** van de 12 grote bruggen een feit.
Door de snelle ontwikkelingen, de vele aanpassingen en uitbreidingen van het wegennet raakte de cultuurhistorische betekenis van het **samenhangend complex** in de vergetelheid.
Stichting Boogbrug Vianen heeft vorig jaar de herinnering aan de 12 bruggen nieuw leven ingeblazen. Deskundigen op gebied van bruggen, infrastructuur en industrieel erfgoed waren enthousiast over de hervonden waardenstellingen.
Als Stichting hebben wij daarom besloten ons in te zetten voor het behoud van het gehele complex.
Omdat de Waalbrug bij Zaltbommel bedreigd werd met sloop hebben wij hiervoor zo snel mogelijk een aanwijzingsprocedure gestart.

Geachte commissieleden,

Van de 12 bruggen zijn er thans 3 beschermd, lopen er voor 2 bruggen aanwijzingsprocedures en moeten er voor 7 bruggen nog aanwijzingsprocedures volgen.
Wij zien ons gesterkt door de vele positieve reacties van deskundigen, waaronder uw eigen Gemeentelijke Monumenten Commissie die onverbloemd in haar advies aan het college een **positief** oordeel heeft geveld. En dit is niet verwonderlijk. De 12 bruggen staan immers symbool voor onze Nederlandse identiteit en kunnen als samenhangend complex vergeleken worden met de Hollandse Waterlinie, de Zuiderzeewerken en de Deltawerken: allemaal grootschalige infrastructurele werken die voor een groot deel onze Nederlandse identiteit bepalen.
De 12 bruggen uit het Rijkswegenplan 1927 horen dus thuis in dit belangrijke rijtje. Sloop van een der bruggen zal de samenhang onherroepelijk aantasten en is daarom onacceptabel.

Geachte commissieleden,

De Waalbrug bij Zaltbommel is niet zomaar een brug. We spreken over een brug waaraan tijdens de ontwerpfase bijzonder veel aandacht besteed is aan de inpasbaarheid van het object in het rivierenlandschap. De esthetische vormgeving is daarom van zeer grote waarde. Deze esthetische waarde wordt nog eens benadrukt door de spoorbrug en de Martinus Nijhoffbrug. Het ensemble van deze drie bruggen is van ongekende klasse. Hier ligt 140 jaar bruggengeschiedenis naast elkaar. Ingebed in een ongerept rivierenlandschap zien we hier een unieke lokatie, een lokatie waarin constructieve elementen samen komen en waarin de schuine lijnen van de tuidraden en de diagonale staven van de vakwerkliggers kenmerkend zijn.

Als we over de oude Waalbrug spreken dan spreken we over één van de laatste vijf vakwerkliggers voor gewoon verkeer. Het is thans, met 900 meter lengte, de langste en voornaamste vakwerkligger in Nederland. Sloop van deze brug is een onverantwoorde aanslag op onze geschiedenis.

Als we over de oude Waalbrug spreken dan spreken we over een monument van nationale waarde dat behoort tot de categorie "Jong Industriël Erfgoed". Deze categorie heeft het moeilijk in Nederland. Veel waardevolle industiële objecten zijn in het verleden zonder deskundige beoordelingen gesloopt. Gelukkig wordt er tegenwoordig meer aandacht aan het industriële erfgoed besteed. Maar helaas heeft de oude Waalbrug deze aandacht nog niet voldoende gekregen.
Helaas... want de brug bezit alle voorwaarden om aangewezen te worden als Rijksmonument. Ze is in zeer hoge mate van belang vanwege cultuurhistorische waarden, vormgevingswaarden, gaafheidswaarden, ensemblewaarden en zeldzaamheidswaarden.

Geachte commissieleden

Vanavond vergaderen wij hier over de status van de oude Waalbrug en het voorstel van B & W waarin zij de Minister het advies geeft om de brug niet aan te wijzen als Rijksmonument. Zij vindt het behoud van de brug ongewenst vanwege milieutechnische en ruimtelijke consequenties. Bij verbreding van de A2 zou een mogelijke nieuwe brug aan de kant van Zaltbommel komen te liggen.
Stichting Boogbrug Vianen betreurt het voorstel.

Het College gaat in haar voorstel voorbij aan de belangwekkende waardenstellingen die haar eigen monumentencommissie opgesteld heeft. Deze waarden gebaseerd op **duurzaamheid** en gelden tot in de verre toekomst.
Milieutechnische en ruimtelijke zaken zijn daarentegen van tijdelijke aard en kunnen op een creatieve wijze worden opgelost of opgeheven.
Over sloop kunnen we kort zijn: deze oplossing is onherroepelijk.
Het voorstel van B&W heeft tot gevolg dat een deel van ons nationaal erfgoed definitief geëlimineerd wordt.

Geachte commissieleden

Is het wel zo zeker dat er in de toekomst een tweede nieuwe brug gebouwd moet worden?
Stichting Boogbrug Vianen heeft in haar aanvraag tot aanwijzing geopteerd om de oude Waalbrug te herbestemmen voor het lokale verkeer.
Deze optie zou een tweede brug overbodig maken.
Het regionale en lokale verkeer dat in de toekomst over de oude brug kan gaan rijden zal tenslotte geen extra belasting meer vormen voor de A2.
De twee extra rijstroken in de A2 die in het jaar 2015 gepland zijn kunnen dan wellicht achterwege blijven.
Uitgebreide studie over deze optie is naar onze mening in zeer hoge mate gewenst.

Geachte commissieleden

De hamvraag van vanavond is:

MAG EEN MONUMENT VAN NATIONALE WAARDE SNEUVELEN VOOR TOEKOMSTIGE ONZEKERHEDEN?

Stichting Boogbrug Vianen antwoordt met een krachtig **NEE!**

Zij doet voorts een dringend beroep op u

Laat u volledig voorlichten over de waardenstellingen van de brug;
Neem kennis van het uitgebreide advies van de Gemeentelijke Monumenten Commissie;
Ondersteun het voorstel van het college niet.

Geachte commissieleden,

Om u bijvoorbaat te informeren willen wij u thans een copie van onze aanvraag en een fotoboek aanbieden.
Ik dank u voor uw aandacht.

gemeente
Zaltbommel

Raadswerktel

Raadsvergadering	: **13 maart 2003**	**AAN de Raad**	
Agendapunt	:	**Zaltbommel, 22-01-2003**	
Nr.	:		
Onderwerp	:	**Advies aan Rijksdienst voor de Monumentenzorg in zake het aanwijzen van de Oude verkeersbrug over de Waal bij Zaltbommel als monument.**	

Beknopte samenvatting

Door de Stichting Boogbrug Vianen is bij de Rijksdienst voor de Monumentenzorg een verzoek ingediend om de Oude verkeersbrug over de Waal bij Zaltbommel aan te wijzen als rijksmonument. Conform de Monumentenwet 1988 heeft de Rijksdienst voor de Monumentenzorg aan de gemeenten, waarin de verkeersbrug is gelegen, advies gevraagd. Wij hebben de belangen van het beschermen van de brug als monument afgewogen tegen de mogelijke milieutechnische en ruimtelijke consequenties van deze beslissing op termijn.
Hoewel het initiatief tot bescherming op zichzelf als positief wordt ervaren, wordt voorgesteld om negatief te adviseren gezien de mogelijk ingrijpende consequenties op termijn bij verbreding van de A2 vanwege milieutechnische en ruimtelijke aspecten.

Relatie tot het vigerende beleid

Er is omtrent dergelijke verzoeken geen vastgesteld beleid. Het gaat om incidenten. Elk verzoek om aanwijzing wordt op zich beoordeeld.

Toelichting op het voorstel

De Oude verkeersbrug over de Waal ligt voor een deel in de gemeente Zaltbommel, reden waarom aan de gemeente advies gevraagd is ten aanzien van de plaatsingsprocedure in gevolge artikel 3 lid 2 van de Monumentenwet 1988.
Conform de Monumentenwet 1988 hebben wij de belanghebbenden, Stichting Boogbrug Vianen (SBV) en de Rijkswaterstaat, Directie Oost- Nederland, (RWS) gehoord. Beide instanties hebben hun standpunten nader toegelicht. Daarnaast hebben wij onze gemeentelijke monumentencommissies om advies gevraagd. De commissie heeft een positief advies uitgebracht. De op dit voorstel betrekking hebbende stukken en verslagen liggen voor u op de gebruikelijke wijze ter inzage.

De afweging die gemaakt moet worden is: wegen voor onze gemeente de monumentale of de ruimtelijke aspecten zwaarder.

A. monumentale aspecten

De monumentale aspecten zijn verwoord in het advies van de monumentencommissie. Wanneer u het advies overneemt is het van belang in relatie tot de instandhouding dat de brug een functie krijgt. Hierbij kan gedacht worden aan bijvoorbeeld een langzaam verkeersroute. Door de monumentenstatus is kan de eigenaar aanspraak maken op de subsidieregeling voor restauratie van monumenten.

B. ruimtelijke aspecten.

Bescherming van de brug als rijksmonument kan op lange termijn ruimtelijke consequenties hebben. In het tracébesluit A2 is aangegeven dat op termijn een rijbaan met 2 x 4 rijstroken en bijbehorende

vluchtstroken noodzakelijk is. Dit is niet meer te realiseren op de aanwezige verkeersbrug. Rijkswaterstaat is bij de planontwikkeling voor de toekomst uitgegaan van een nieuwe brug te realiseren ter plaatse van de huidige oude verkeersbrug.
Wanneer de oude verkeersbrug als rijksmonument wordt beschermd zal een nieuwe brug westelijk in plaats van oostelijk van de huidige verkeersbrug gerealiseerd moeten worden. Dit heeft ingrijpende gevolgen met betrekking tot de ruimtelijke milieuaspecten (geluidscontouren en luchtkwaliteitscontouren) en heeft bovendien behoorlijke fysiek ruimtelijke aspecten.

Geluidcontour
De geluidcontour van de A2 zal in de richting van de binnenstad van Zaltbommel opschuiven en ter plaatse hogere waarden opleveren hetgeen ongewenst is voor het aanwezige woon- en leefmilieu. Geluidschermen zullen dit maar ten dele kunnen opvangen.

Luchtkwaliteitscontour
De A2 zal zich in de richting van de binnenstad van Zaltbommel verplaatsen waardoor zich eerder overschrijdingen van de grenswaarden met betrekking tot de luchtkwaliteit zullen voordoen. Geluidschermen kunnen dit niet geheel voorkomen. Dit betekent een verslechtering van het aanwezige woon- en leefmilieu wat ongewenst is.

Fysiek ruimtelijke aspecten
De huidige ruimte tussen de A2 en de binnenstad is nu reeds beperkt. Direct westelijk van de huidige brug ligt een deel van het natuurontwikkelingsproject Fort Sint Andries. Het is ongewenst om dit fraaie natuurgebied hieraan deels op te offeren.
Daarnaast zullen dan naar verwachting woningen langs de Burgwal en de Dr. A.F. Philipslaan moeten worden opgeofferd.
Bovendien zal hierdoor tot vlak langs de grens van het van rijkswege beschermde stadsgezicht een verhoogd dijklichaam komen. Dit tast het zicht op het beschermde stadsgezicht aan en vertroebelt de grens van het beschermde gebied.

Alles overwegende komen wij tot de conclusie dat het beschermen van de oude verkeersbrug, hoewel op zichzelf een goed initiatief, vanwege milieu en ruimtelijke aspecten ongewenst is.

Financiële consequenties
Het voorstel heeft geen financiële consequenties.

Consequenties voor de integrale planning
Het voorstel heeft geen consequenties voor de integrale planning

Voorstel
Voorgesteld wordt de Rijksdienst voor de monumentenzorg te adviseren dat u bescherming van de oude verkeersbrug over de Waal bij de gemeente Zaltbommel ongewenst acht vanwege de milieutechnische en ruimtelijke consequenties die het besluit tot bescherming met zich meebrengt bij verbreding van de A2 in de toekomst.

Advies raadscommissie
De commissie RZ heeft in haar vergadering van 19 februari 2003 .....

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS VAN ZALTBOMMEL

de secretaris	**de burgemeester**
P.A. Huijsman	**M. Peereboom**